

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือได้ว่าเป็นเอกราชมายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม เราปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้จะเป็นการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีการฉลัดเปลี่ยนราชวงศ์มาเป็นลำดับ ถ้าย้อนดูประวัติศาสตร์ชาวไทยทั้งหมดประสบความสำเร็จมาตลอดเนื่องจากการปกครองประเทศทรงพระปรีชาสามารถ ทูมเทให้แก่การปกครอง เศรษฐกิจและค่านิยมต่าง ๆ แม้ว่าบางโอกาสจำเป็นต้องสละแผ่นดินบางส่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งส่วนที่สำคัญกว่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) และหลังจากประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า 50 ปี แต่ในความรู้สึกนึกคิดของคนเป็นจำนวนมากไม่ยอมเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยก้าวไปอย่างเชื่องช้า (นวล วิทยีระนันท์, 2527) ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วการที่จะพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้าและมีความเจริญอย่างเต็มทีนั้น ก็มีเรื่องที่ทำไ้ได้ง่ายนัก ดังที่มีผู้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยไว้ว่า "...การที่จะได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยนั้นว่าเป็นการยากอยู่แล้ว แต่การที่จะชำระรักษาไว้และพัฒนาให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้าต่อไป ย่อมเป็นการยากยิ่งทวีคูณ..." (บุญเย็น วอทอง, 2512) อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการประชาธิปไตยไม่สามารถที่จะปลูกฝังและสร้างให้มีความมั่นคงได้ในระยะเวลาอันสั้น หากแต่จะต้องมีการสร้างที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2527) และประชาธิปไตยของไทยจะเจริญก้าวหน้าได้มากที่สุดก็เคียว หากประชาชนส่วนใหญ่ได้มีความเข้าใจฐานะการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอย่าง

ถูกต้อง และพยายามฝึกฝนเกณฑ์ของประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองในสังคม (กระมล ทองธรรมชาติ, 2519)

ในการที่ประชาชนจะเป็นพลเมืองดีและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างดีและถูกต้องและมีความสุขได้นั้น สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ดำเนินไปได้ด้วยดีก็คือ "การศึกษา" การศึกษาเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อทุกแง่มุมของชีวิต สังคมจะปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างไรราบรื่นก็ต่อเมื่อมีการปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการปกครองแบบนี้ (อัมพร มีสุข, 2517) ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติ การเรียนรู้และการฝึกฝนต้องเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ ถ้าสามารถฝึกฝนให้นักเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษายังทั่วถึงแล้ว ย่อมจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่เด็กส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งนานประมาณ 6 ปี ตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ที่กำหนดว่า ใหญ่ปกครองของเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดส่งเด็กนั้นเขาเรียนในโรงเรียนประถมศึกษานั้น จนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า จะเห็นได้ว่าช่วงอายุที่เด็กเข้ามาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษานั้นเริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นอย่างดี เพราะเด็กกำลังพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมที่สร้างเสริมประชาธิปไตยอย่างจริงจังแล้ว ก็คาดว่าเมื่อนักเรียนจบจากชั้นประถมศึกษาไปแล้ว จะสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี และสามารถช่วยสร้างเสริมสังคมให้เป็นสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อีกด้วย เพื่อให้การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย และให้นักเรียนมีทักษะในระบบประชาธิปไตยเป็นไปโดยรวดเร็ว โรงเรียนจึงต้องสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในโรงเรียนด้วย โดยสอดแทรกในกิจกรรมทุกอย่างที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งกิจกรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวใคร่บุคคลสมบัติที่ต้องการเน้นไว้ดังนี้

1. มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว
2. มีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
3. ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน
4. รู้จักคิดวิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. มีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
6. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
7. รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี

จากจุดมุ่งหมายทั้ง 7 ประการข้างต้น ก็คือ หลักการฝึกตนให้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องถูกจัดให้เป็นแหล่งฝึกความเป็นนักประชาธิปไตยให้นักเรียน ดังที่ เขาวรัตน์ สันสยะวิชัย (2525) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการฝึกว่า

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม (Social Intitution) รองจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ หล่อหลอมชีวิตจิตใจของนักเรียน นักเรียนจะเชื่อฟังครูยิ่งกว่าบิดามารดาเสียอีก โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา โอกาสเช่นนี้เป็นโอกาสที่โรงเรียนจะฝึกสอนตามทฤษฎีความรู้ความประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ และวิถีชีวิต เด็กจะรับได้เป็นอย่างดี ครูเองจะต้องพยายามประพฤติปฏิบัติในคุณประชาธิปไตยให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เมื่อโรงเรียนฝึกสอนตามทฤษฎี ก็ย่อมมีผลกระทบในทางที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในที่สุด

ในปีการศึกษา 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นการสอนประชาธิปไตยให้เห็นผลและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างจริงจัง โดยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมทุกประเภท โดยสอดคล้องการอยู่ร่วมกันและทำงานแบบประชาธิปไตยควบคู่กับการสอนภาคปฏิบัติด้วย สำหรับจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องการเน้นให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตยโดยจัดไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นกิจกรรมปกติของโรงเรียนเพียงแต่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกฝนเกี่ยวกับการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนและการทำงาน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการเน้น 3 ประการ คือ การวชิธรรม

คือ การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือกันในการเรียนและการทำงาน รวมทั้งมีคุณธรรม คือ การใช้เหตุผลในการทำงานและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ เมื่อฝึกฝนในห้องเรียนจนนักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ โดยเน้นการฝึกฝนในเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย แล้วจึงฝึกในเรื่องของระบบประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป (ศิริกาญจน์ ทองอินทร์, 2532)

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่จะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ ครูผู้สอน เพราะบทบาทของครูมีส่วนช่วยปลูกฝังวัฒนธรรม ครูสามารถสอดแทรกวิถีการประชาธิปไตยลงไปในวิชาต่าง ๆ โดยสอนให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในการเรียนมากขึ้น และอาจฝึกให้แก่นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเอง รู้จักปกครองตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นอกจากครูผู้สอนจะมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมในฐานะผู้สอนแล้ว ในการบริหารโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษานี้ บุคคลที่มีความสำคัญในระดับปฏิบัติงานระดับต่าง ๆ คือ ระดับจังหวัด อำเภอและโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียน จะต้องให้ความสนใจโดยการศึกษารายละเอียดของโครงการ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานตามโครงการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของตนเองให้ชัดเจน จนสามารถปฏิบัติงานอย่างไค้ผล ส่วนในระดับโรงเรียน การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้งานบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมากที่สุด ก็คือ "ผู้บริหารโรงเรียน"

การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นงานซึ่งอยู่ในงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะดำเนินการในโรงเรียน "การบริหารกิจการนักเรียน" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า

Pupil Personnel Administration เอกชัย กิสุขพันธ์ (2528) กล่าวว่า เป็นการดำเนินงานหรือกิจการต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกเรื่องในส่วนที่ไม่ใช่การเรียนการสอนในชั้นเรียน ... และการบริหารกิจการนักเรียน เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ที่จะต้องจัดการเกี่ยวกับทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนสามารถมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมที่จะออกไปอยู่ในสังคมภายนอกได้

เพื่อเป็นการสนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ในการมุ่งหวังให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีชีวิตประชาธิปไตย คือ มีคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ การวชิรธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ ได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา เล่มที่ 1 และเล่มที่ 2 และเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมมาตามลำดับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้ถือเป็นนโยบายที่ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทั่วประเทศ โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจัดกิจกรรมนี้ แต่ใช้ชื่อโครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย บางปีใช้ชื่อโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย และในการวิจัยครั้งนี้วิจัยในชื่อการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งมีความมุ่งหมายสอดคล้องกับทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยมีคุณธรรม 3 ประการ คือ การวชิรธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 148 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 20 กลุ่มโรงเรียน มีครูรวมทั้งสิ้น 2,872 คน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 60,576 คน (สำรวจเมื่อ 10 มิถุนายน 2532) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการมองเห็นความสำคัญและมีนโยบายที่จะให้โรงเรียนในสังกัดได้บริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ได้ฝึกปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

ซึ่งได้บรรจุโครงการกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ใน
แผนงานประจำปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

ปีการศึกษา 2528 ได้จัดทำโครงการปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียน
เป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มี
เป้าหมายให้โรงเรียนในสังกัดที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรม กลุ่มโรงเรียนละ
1 โรงเรียน รวม 20 โรงเรียน จากการติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการ
ปรากฏว่า ยังไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมนี้ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากบุคลากรใน
โรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน
โรงเรียนประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2529 ได้จัดโครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในแผนงานบริหารกิจกรรม
นักเรียน โดยมีเป้าหมายให้โรงเรียน 148 โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนเพื่อประชาธิปไตย และโรงเรียนอย่างน้อยกลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียน
สามารถจัดกิจกรรมนี้เป็นต้นแบบแก่โรงเรียนอื่นได้ โดยจัดให้มีการสัมมนาผู้บริหาร
โรงเรียนทั้งหมด จำนวน 148 คน เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมนี้ จำนวน 4 รุ่น ๆ ละ
2 วัน ใช้เงินงบประมาณจากแผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จำนวน 30,000 บาท
(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2529) จากการติดตามผลการ
ปฏิบัติงานตามโครงการ ปรากฏว่า โรงเรียนในสังกัดสามารถจัดกิจกรรมนี้ได้ตาม
เป้าหมาย แต่โรงเรียนที่ปฏิบัติได้เป็นต้นแบบยังมีประสิทธิภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ
เนื่องจากโรงเรียนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้อย่างแท้จริง

ปีการศึกษา 2530 ได้จัดทำโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยใน
โรงเรียนประถมศึกษา แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็น
โครงการต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายคัดเลือกและพัฒนาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริม
ประชาธิปไตยดีเด่นระดับจังหวัดให้เป็นต้นแบบของการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยจำนวน
1 โรงเรียน สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูระดับอำเภอ ๆ ละ 1 วัน และสนับสนุน
โรงเรียนที่จัดกิจกรรมประชาธิปไตยดีเด่นระดับอำเภอ ๆ ละ 3 โรงเรียน ใช้
งบประมาณปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา จำนวน 17,250 บาท (สำนักงานการ

ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2530) จากการติดตามผลการปฏิบัติตามโครงการ ปรากฏว่า มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เด่นในระดับจังหวัดและระดับอำเภอได้ตามเป้าหมาย

ปีการศึกษา 2531 ได้จัดทำโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นโครงการต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายคัดเลือกและพัฒนาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เด่นระดับจังหวัดให้เป็นต้นแบบระดับจังหวัด 1 โรงเรียน สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูระดับอำเภอ ๗ ละ 1 วัน พร้อมทั้งสนับสนุนโรงเรียนที่จัดกิจกรรมประชาธิปไตยที่เด่นระดับอำเภอ ๗ ละ 3 โรงเรียน ปีการศึกษา 2530 โดยใช้งบประมาณปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา จำนวน 20,000 บาท (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2531) จากการติดตามผลการปฏิบัติตามโครงการ ปรากฏว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมได้ตามเป้าหมาย

ปีการศึกษา 2532 ได้จัดทำโครงการในลักษณะต่อเนื่อง ทำโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยได้ดำเนินโครงการดังเช่นปีการศึกษา 2530 และปีการศึกษา 2531 โดยใช้งบประมาณปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา จำนวน 31,000 บาท (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2532) จากการนิเทศติดตามผลและประเมินผล ปรากฏว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมาย

จากการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการได้จัดโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 ถึงปีการศึกษา 2532 จะเห็นได้ว่า ได้ดำเนินการในการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แต่ผลการดำเนินงานปรากฏว่า บางโรงเรียนพบปัญหาในเรื่องความเข้าใจในค่านิยมที่ประสงค์ของการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ... ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและยังไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการประชุมสัมมนาไปจัดกิจกรรมนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางโรงเรียนพบปัญหาในค่านิยมที่ของผู้นำในการจัดกิจกรรม

ชาววิศุคอุปกรณและงบประมาณ ชาวความร่วมมือจากครู อาจารย์ในโรงเรียน นอกจากนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน และการดำเนินการจัดกิจกรรมยังไม่สามารถสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีความแตกต่างกันในสภาพพื้นที่ทั่วไปและสภาพการจัดการศึกษา สภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ควบคู่กับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การคมนาคมทั้งทางน้ำและทางบก สภาพการจัดการศึกษามีสถานศึกษาทุกสังกัดตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา จากสภาพที่มีลักษณะแตกต่างกันย่อมส่งผลกระทบต่อในคานการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในการจัดกิจกรรมนี้จึงต้องบริหารกิจกรรมหรือจัดให้มีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชนที่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
และครู อาจารย์ในโรงเรียนนั้น ๆ

3. การบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ มุ่งศึกษาตามกรอบแนวคิด
การบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 การวางแผน

3.2 โครงสร้าง

3.3 การดำเนินการ

3.4 การประเมินผล

3.5 ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

4. การบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่จะศึกษาในการวิจัย ได้แก่
กิจกรรมต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะให้
โรงเรียนได้จัดเพื่อส่งเสริมโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนและสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการทั้งสิ้น
10 กิจกรรม ดังต่อไปนี้คือ

4.1 กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตนเองของนักเรียน

4.2 กิจกรรมห้องสมุด

4.3 กิจกรรมอาหารกลางวัน

4.4 กิจกรรมตรวจสุขภาพ

4.5 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

4.6 กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่

- 4.7 กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์
- 4.8 กิจกรรมกีฬา
- 4.9 กิจกรรมประชาสัมพันธ์
- 4.10 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยนักเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ นำผลการวิจัยไปใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดดำเนินการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นประโยชน์ในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประถมศึกษาที่จะนำผลการวิจัยไปศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการหาวิธีแก้ไขปรับปรุงต่อไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่เปิดทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ ผู้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ครู - อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนประจำอยู่ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การมุ่งเน้นให้เกิดคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดำรงชีวิตอย่างมีระบบระเบียบ รู้จักใช้สิทธิ

มีความรับผิดชอบต่อนานที่ พร้อมทั้งกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยใจเป็นธรรม มีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526)

การบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ด้วยวิธีการบริหารงานโดยกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน โครงสร้าง การดำเนินการ และการประเมินผล

การวางแผน หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำ วิธีทำและวัตถุประสงค์รายย่อยของการทำงานนั้น ๆ ขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย (สมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา, 1955) สำหรับแผนระยะสั้นเป็นแผน 1 ปี ส่วนแผนระยะยาวเป็นแผน 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526)

โครงสร้าง หมายถึง หน่วยงานหรือหน่วยงานในองค์การ แสดงให้เห็นถึงสายงานการดำเนินงานภายใน การจัดสรรส่วนงานต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2529)

การดำเนินการ หมายถึง กิจกรรมทางบริหารที่จะต้องอาศัยความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ สำหรับการวินิจฉัยสั่งการและการจูงใจ ให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการทำงาน (สมบูรณ์ พรธนาภพ, 2521)

การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลงานหรือการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะ ให้ทราบผลการปฏิบัติและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางแก้ไขทุกระยะ และการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อเปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต (สมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา, 1955)

กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตนเอง หมายถึง สถานูแทนของนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากนักเรียนภายในโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด เป็นสื่อกลางของความต้อการระหว่างผู้บริหารและคณะครู กับ

นักเรียน นอกจากนั้นจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่งเสริม
คุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ, 2531)

กิจกรรมห้องสมุด หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่
นักเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้รู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ครู
ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีคณะกรรมการและคณะทำงาน และควร
ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุด เช่น แนะนำหนังสือ การเล่า
นิทาน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

กิจกรรมอาหารกลางวัน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนมีอาหารกลางวัน
รับประทานทุกคน และมีอาหารถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการ
ทางร่างกายและยังเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยไปในตัวด้วย คือ ทำให้มี
การเสียสละ มีความรับผิดชอบ แบ่งงานกันทำ สามารถทำงานร่วมกันได้ ในการทำ
อาหารกลางวันทางโรงเรียนต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มดำเนินงานให้
รับทราบหลักการและวิธีดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
2528)

กิจกรรมตรวจสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนต้องทำในส่วนที่ให้เกิด
รับผิดชอบต่อในแง่ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าของใจเพื่อเป็นการฝึกให้เด็กมีความ
รับผิดชอบต่อรับความเห็นซึ่งกันและกัน ควรมอบให้นักเรียนเป็นผู้ตรวจกันเอง
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากการรวมหุ้นของบุคคล
หลายฝ่าย เช่น คณะครู นักเรียน กรรมการศึกษา ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่น เป็น
การจัดที่มีรูปแบบเป็นประชาธิปไตย เพราะใช้ระบบที่สมาชิกต้องร่วมกันทำร่วมกันคิด
และร่วมกันแก้ปัญหา ตลอดจนต้องมอบความไว้วางใจให้ดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ให้นักเรียนได้มีหน้าที่
ทำความสะอาดอาคารสถานที่ ซึ่งโรงเรียนควรมอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ

กิจกรรมนี้ เพราะเป็นการฝึกให้เด็กได้ทำงานด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนได้
รับมอบหมาย ครูควรมอบให้แต่ละกลุ่ม รับผิดชอบหมุนเวียนกันไปในการทำ
ความสะอาดห้องเรียน สำหรับบริเวณโรงเรียนสามารถแบ่งบริเวณออกเป็น ส่วน ๆ ให้
รับผิดชอบทำความสะอาด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยภายใน
โรงเรียน ควรให้นักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีผลงานของนักเรียนปรากฏอยู่
และทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ได้ เช่น การ
ทำหนังสือพิมพ์ประจำห้องเรียน หนังสือพิมพ์ของชุมชน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

กิจกรรมกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ฝึกการมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ทั้งผู้เล่นกีฬา
และดูร่วมกิจกรรมกีฬา ฝึกความรับผิดชอบต่อ รัชชาภักดีและกตัญญู รวมทั้งรักษาเวลา มี
โอกาสร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนในโรงเรียนและต่างโรงเรียน เป็นการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

กิจกรรมประชาสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการโฆษณา ชี้แจง แดง
ข่าวหรืออาจเป็นการจรรยาการสารบันเทิง หรืออื่น ๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบ โดยการจัดทำ
เอกสารสิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา ป้ายนิเทศ วารสาร หรือการออกอากาศโดยวิทยุเครื่อง
ขยายเสียง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

กิจกรรมสร้างเสริมวินัยนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่อบรมโดยวิธีการจูงใจ
ให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเคยชิน และให้
นักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการช่วย เพื่อฝึกความรับผิดชอบต่อ ร่วมคิด ร่วมทำ
และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบวินัย และฝึกความเป็น
ประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย บุคลากรสองกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 148 คน ครู อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2,872 คน

ก. กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ใช้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งหมด 148 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่ม ครู อาจารย์ สุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีทั้งหมด 148 โรงเรียน สุ่มจากอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามขนาดโรงเรียน 5 ขนาด คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดเล็กมาก โดยใช้ตารางสุ่มของ Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan จากครู อาจารย์ จำนวน 2,872 คน ซึ่งแบ่งตามสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดของทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครู อาจารย์ จำนวน 341 คน

ดังนั้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 489 คน คือ

1. ผู้บริหาร จำนวน 148 คน
2. ครู อาจารย์ จำนวน 341 คน

ข. กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากโรงเรียนทั้งหมด 148 โรงเรียน โดยสุ่มจากอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดเล็กมาก เลือกสุ่มมาร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 25 คน

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ทั้งสิ้น 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก

ก. การศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย จากเอกสาร วารสาร ตำรา สิ่งตีพิมพ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ข. ประมวลความรู้ที่ได้รับมาเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวความคิดเบื้องต้น เพื่อสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. คำถามเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) และปลายเปิด (Open-ended)

3. คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) และปลายเปิด (Open-ended)

ค. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการตรวจแก้ไข ในด้านเนื้อหาและภาษาให้เหมาะสม

ง. นำแบบสอบถามไปพบผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขภาษาให้เหมาะสมและมีความสมบูรณ์ครบถ้วน

จ. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับ ครู อาจารย์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ได้รับการสุ่มมาใช้ในการวิจัย

ฉ. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้ว มาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

ช. นำแบบสอบถามไปใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำกรวิจัย

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อช่วยเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่ไม่มีในแบบสอบถาม ยกเว้นสภาพปัญหาและอุปสรรคเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบบสัมภาษณ์นี้นำมาใช้กับผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย

ก. คำถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check-list)

ข. คำถามเกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) และปลายเปิด (Open-ended)

2.3 แบบศึกษาเอกสาร เพื่อช่วยเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบบศึกษาเอกสารนี้นำมาใช้กับผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ลักษณะของแบบศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาเอกสารต่อไปนี้ คือ

1. แผนงาน/โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
3. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
4. เอกสารการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน
5. สมุดบันทึกการประชุมคณะกรรมการนักเรียน

6. สมุคนิเทศโครงการ

7. สมุคเยี่ยม

เป็นแบบศึกษาข้อมูลสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร
กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน คือ การวางแผน โครงสร้างในการ
บริหาร การดำเนินการ การประเมินผล คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
(Check-List) และปลายเปิด (Open-ended) และแบบเติมคำในช่องว่าง
(Fill in the Blank)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
ทั้งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีลำดับขั้นดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจง
ความถี่ ทาคาร์ฮอยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยแจกแจง
ความถี่ ทาคาร์ฮอยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์โดยแจกแจง
ความถี่ ทาคาร์ฮอยละ และวิเคราะห์เนื้อหา

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท พร้อมทั้งบรรณานุกรม
และภาคผนวก คือ

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของ
การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับ
ขั้นตอนในการเสนอข้อมูล ตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย